

From: EK-postbus <postbus@eerstekamer.nl>
Date: Thursday, March 12, 2026, 9:59 AM
To: EK-postbus <postbus@eerstekamer.nl>
Subject: FW: Brief SOM t.b.v. plenair debat 14 april over Asielnoodmaatregelenwet & novelle strafbaarstelling illegaliteit

Attachments:

260311 - Brief namens SOM betreffende strafbaarstelling illegaliteit (Asielnoodmaatregelenwet).pdf

Van: 5.1.2.e <5.1.2.e@legerdesheils.nl>

Verzonden: woensdag 11 maart 2026 17:53

Aan: 5.1.2.e @eerstekamer.nl>

Onderwerp: Brief SOM t.b.v. plenair debat 14 april over Asielnoodmaatregelenwet & novelle strafbaarstelling illegaliteit

U ontvangt niet vaak e-mail van 5.1.2.e @legerdesheils.nl. [Ontdek waarom dit belangrijk is](#)

Geachte 5.1.2.e

Bijgevoegd vindt u de brief van het Strategisch Overleg Mensenhandel (SOM) ter voorbereiding op het plenaire debat over de Asielnoodmaatregelenwet op 14 april. Graag zouden we deze aan de commissie Immigratie & Asiel van de Eerste Kamer bij deze willen aanbieden. Verschillende leden hebben de brief ook al individueel ontvangen.

Met vriendelijke groet,
Mede namens de andere leden van het SOM,

5.1.2.e

Leger des Heils W&G – LJ&R
Adviseur Public Affairs & Belangenbehartiging

T: 5.1.2.e

Den Haag, 11 maart 2026

Betreft: input debat Asielnoodmaatregelenwet

Geachte leden van de Eerste Kamer,

In het kader van het plenaire debat over de Asielnoodmaatregelenwet en de Novelle aanpassing strafbaarstelling onrechtmatig verblijf op 14 april, roepen wij uw Kamer op om tegen de voorliggende wetsvoorstellen te stemmen.

In deze brief informeren wij u over onze zorgen tegen specifiek de strafbaarstelling van onrechtmatig verblijf. Als maatschappelijke organisaties verenigd in het Strategisch Overleg Mensenhandel (SOM)¹ richten wij ons daarbij op de verwachte gevolgen voor slachtoffers van mensenhandel en uitbuiting, en de bijbehorende maatschappelijke effecten. Onze zorgen hebben wij al eerder geuit in de internetconsultatie bij de novelle². Met het aannemen van de novelle zijn deze helaas niet weggenomen. We vragen u daarom om tegen deze wet te stemmen tijdens de stemming op 21 april.

Strafbaarstelling leidt tot grotere kwetsbaarheid voor mensenhandel

Meerdere partijen, waaronder het maatschappelijk middenveld, de politie en gemeenten, hebben gesteld dat de strafbaarstelling van onrechtmatig verblijf mensen kwetsbaarder maakt voor uitbuiting, omdat zij meer onder de radar zullen leven in een vaak onzichtbare wereld, afhankelijk van hulp van derden, en daarmee een makkelijk doelwit kunnen worden voor mensenhandelaren.

De strafbaarstelling zal leiden tot meer mensen op straat en speelt zo uitbuiting in de kaart. Diverse internationale organisaties wijzen op het verband tussen strafbaarstelling van onrechtmatig verblijf, uitbuiting en straffeloosheid voor daders, waaronder ILO³, IOM⁴ en PICUM⁵.

¹ Het SOM is een samenwerkingsverband van organisaties die slachtoffers van mensenhandel (en ernstige benadeling) ondersteunen en bijstaan. Het SOM bestaat uit 13 organisaties, te weten Yadeborg, Lumens, HVO Querido, Humanitas ESSM, FairWork, CoMensha, Fier, CKM, Leger des Heils, SHOP, het Rode Kruis, Defence for Children en Moviera. BNRM is toevoerder.

² Lees de reactie van het SOM op de novelle: [Overheid.nl | Consultatie Novelle strafbaarstelling illegaal verblijf, reactie](https://overheid.nl/consultatie/novelle-strafbaarstelling-illegaal-verblijf-reactie)

³ International Labour Organisation (ILO) <https://www.ilo.org/media/373196/download>

⁴ International Organisation for Migration (IOM) [migrants_and_their_vulnerability.pdf](https://www.iom.int/migrants-and-their-vulnerability.pdf)

⁵ Platform for International Cooperation on Undocumented Migrations (PICUM) <https://picum.org/wp-content/uploads/2021/07/SafeReporting.pdf>

Aangiftebereidheid van slachtoffers van mensenhandel neemt af

Het directe gevolg van de nieuwe wetgeving zal zijn dat mensen zonder verblijfsrecht uit angst voor vervolging geen hulp meer vragen aan de politie en geen melding of aangifte meer durven doen van een strafbaar feit. Mensenhandelaren zullen de strafbaarstelling als extra drukmiddel gebruiken en inspelen op de angst van slachtoffers om opgepakt te worden als zij aangifte doen. Dit belemmert de handhaving en opsporing van daders en ondermijnt het doel van het kabinet om mensenhandel aan te pakken en het aantal slachtoffers te verminderen.

Huidige kaders voor veilig aangifte doen zijn onvoldoende

In reactie op de zorgen rond afname van aangiftebereidheid onder slachtoffers mensenhandel, heeft de minister aangegeven dat er specifieke kaders zijn voor kwetsbare slachtoffers. Hierbij werd onder andere verwezen naar een specifieke verblijfsregeling en het "free in, free out-beleid". In de praktijk zien wij echter grote uitdagingen voor slachtoffers van mensenhandel ten aanzien van deze regelingen. Deze lichten wij hieronder toe:

- **Verblijfsvergunning Mensenhandel (B8/3 regeling):** Hiermee krijgen vermeende slachtoffers een tijdelijke verblijfsvergunning en toegang tot voorzieningen zoals opvang en rechtshulp. De minister geeft aan dat onder andere met deze regeling voorkomen wordt dat mensen uit angst voor vervolging afzien van hulp of vrijwillige melding. In onze dagelijkse praktijk zien we dat het zeer lastig is voor ongedocumenteerde slachtoffers van mensenhandel om een beroep te doen op de Verblijfsvergunning Mensenhandel en daaraan gekoppelde hulp en bescherming. Dit heeft te maken met het volgende:
 - **Rol van de opsporingsdiensten** Toegang tot deze hulp en bescherming is in Nederland gekoppeld aan de opsporing van de dader. Alleen politie kan toegang geven tot de Verblijfsvergunning Mensenhandel. Wij zien nu al dat slachtoffers van mensenhandel hun verhaal niet durven te doen vanwege angst voor uitzetting of detentie. Strafbaarstelling zal deze groep nog verder afschrikken. Hierdoor durven zij geen aangifte doen, krijgen zij geen toegang tot hulp en bescherming en kunnen mensen zich niet onttrekken uit de uitbuitingssituatie.⁶
 - **Koppeling met opsporingsonderzoek:** Daarnaast is de Verblijfsvergunning Mensenhandel gekoppeld aan het doen van aangifte en de start van een

⁶ Uitvoeringstoets [Eerste Kamer der Staten-Generaal](#)

opsporingsonderzoek naar mensenhandel. Dit betekent dat wanneer geen opsporingsonderzoek start of wanneer dit wordt geseponneerd, de IND de tijdelijke verblijfsvergunning intrekt. In de praktijk zien we dat slachtoffers niet altijd de benodigde informatie kunnen bieden voor het onderzoek naar de dader, bijvoorbeeld omdat zij vanwege trauma informatie hebben verdrongen of omdat de identiteit van de mensenhandelaar verhuld was. Gebrek aan opsporingsindicaties betekent echter niet dat iemand geen slachtoffer is. De koppeling tussen het opsporingsonderzoek en Verblijfsvergunning Mensenhandel betekent daarom dat veel slachtoffers zonder vergunning, hulp of bescherming weer op straat komen. Als irregulier verblijf strafbaar wordt en zij onder de radar verdwijnen, kunnen zij dan nog makkelijker terugvallen in de handen van de mensenhandelaar.

- **Dublinclaim:** slachtoffers mensenhandel met een Dublinclaim durven heel vaak geen aangifte doen omdat zij bang zijn voor uitzetting naar het Dublinland. Dit geldt zowel voor slachtoffers die in het Dublinland zijn uitgebuit als voor slachtoffers mensenhandel die in Nederland zijn uitgebuit maar die een visum hebben van een ander Europees land.
- **“Free-in-free-out” beleid:** Dit houdt in dat mensen zonder verblijfsvergunning aangifte kunnen doen bij de politie als zij slachtoffer of getuige zijn van een misdrijf, zonder dat de politie daarbij opvolging geeft aan hun onrechtmatige verblijfsstatus. In de praktijk zien wij ten eerste dat dit beleid niet in alle regio’s even goed geïmplementeerd is. Daarnaast komt voor dat zodra een zaak wordt geseponneerd, de autoriteiten kennis hebben over de verblijfsplaats deze personen en zij alsnog worden opgespoord en uitgezet. Dit ondermijnt het vertrouwen van slachtoffers in de autoriteiten en vergroot hun angst om aangifte te doen.

Bovenstaande bestaande knelpunten in de B8/3-regeling en “free-in-free-out” beleid laten zien dat de huidige kaders voor slachtoffers van mensenhandel op papier goed geregeld lijken, maar in de uitvoeringspraktijk onvoldoende vertrouwen, hulp en bescherming bieden aan slachtoffers van mensenhandel. Zij zullen daarmee ook in de uitvoering van het voorliggende wetsvoorstel onvoldoende waarborgen bieden voor slachtoffers zonder verblijfsvergunning die strafbaar worden.

Toename van straffeloosheid en ondermijning

De strafbaarstelling van onrechtmatig verblijf draagt bij aan de onzichtbaarheid van een groep die al kwetsbaar is en vergroot daarmee het risico op misbruik van deze doelgroep. Daar komt bij dat de handhaving door de autoriteiten, die nu al overbelast zijn, moeilijk efficiënt kan worden uitgevoerd. Hoewel nu al voorzien wordt dat alleen in specifieke gevallen de handhaving zal worden uitgevoerd is dat niet wat in de wettekst staat. In de praktijk zullen vooral uitbuiters en malafide werkgevers profiteren, terwijl de informele sector waarin mensen zonder rechtmatig verblijf worden uitgebuit, verder kan groeien. Mensenhandel is niet alleen een ernstige mensenrechtenschending, maar ook een vorm van ondermijning. Criminelen maken gebruik van ogenschijnlijk legale structuren – zoals huisvesting, uitzendbureaus, horeca en transport – om uitbuiting te organiseren en te verhullen. Daarmee raken boven- en onderwereld met elkaar verweven.

Internationale verplichtingen omtrent bescherming van slachtoffers mensenhandel

De vraag is of de strafbaarstelling van onrechtmatig verblijf vanwege deze knelpunten in de praktijk niet indruist tegen internationale verplichtingen omtrent bescherming van slachtoffers mensenhandel. De herziene EU-richtlijn⁷ inzake de bestrijding van mensenhandel schrijft voor dat ieder vermoedelijk slachtoffer van mensenhandel toegang moet krijgen op een herstel- en reflectieperiode ('bedenktijd') met ondersteuning en begeleiding. Met oog op bovengenoemde knelpunten, voldoet Nederland hier momenteel niet aan. Met de strafbaarstelling van onrechtmatig verblijf wordt het nóg moeilijker voor slachtoffers zonder verblijfsvergunning om toegang te krijgen tot deze hulp en bescherming.

Spoedige evaluatie na implementatie van de wet

Wij benadrukken dat wetgeving die onvoldoende duidelijkheid biedt, zoals nu bij de strafbaarstelling van onrechtmatig verblijf, grote zorgen oproept over de uitvoerbaarheid hiervan, en de gevolgen op het gebied van mensenhandel en uitbuiting. Ook de Raad van State heeft gesteld dat het proces onzorgvuldig is geweest en dat alle risico's en neveneffecten niet goed zijn overwogen.

Indien de wet toch aanvaard wordt, dringen wij er op aan om de implementatie van de wet en mogelijke neveneffecten na redelijke termijn te evalueren en daarin de ervaringen van het maatschappelijk middenveld en politie mee te nemen.

⁷ <https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2024/1712/oj/eng>

@legerdesheils.nl, telefoon: 5.1.2.e